

Bilaga: Bakgrund om Region Skånes arbete med rekreativa leder

Bakgrund

Skåneleden

Skåneleden är en låglandsled som förenar Skånes kommuner. Den har den unika positionen att (förutom fjällmiljö) kunna erbjuda hela Sveriges naturvariation på 130 mil och samtidigt vara lättillgänglig från stads- och bymiljöer. De första etapperna invigdes redan 1978 och leden utgör idag ett unikt nätverk som förbinder många av Skånes värdefullaste natur- och rekreationsområden. Skåneleden kanaliserar besökare och erbjuder trygga vandringsupplevelser för alla som bor i, eller tillfälligt besöker, Skåne.

Region Skåne är sedan 2011 huvudman för Skåneleden och samordnar utvecklingsarbetet med bland annat upprättande av mål- och styrdokument som Skåneledens kvalitetsstandard, Skåneledens skyltstandard och kommunikationsplaner. Region Skåne har avtal med samtliga 32 kommuner som är ansvariga för drift, skötsel, försäkring och markägaravtal (29 kommuner i Skåne samt Laholm, Sölvesborg och Olofström kommuner). Region Skåne har samarbetsavtal med Stiftelsen Skånska Landskap (SSL) som förvaltar Skåneleden och stöttar kommunerna i sitt drifts- och underhållsuppdrag. Ett arbete som kommunerna uppskattar väldigt mycket och bidrar till en mer sammanhållen kvalitet på Skåneleden.

Nationella och regionala cykelleder

Region Skåne är även huvudman för de nationella cykelturismlederna Sydostleden (invigdes 2016) samt Sydkustleden (invigdes 2019) som går ifrån Växjö i Kronoberg via Blekinge för att sträcka sig längs hela den skånska kusten till Helsingborg. Väl där tar Kattegattleden vid som går till Göteborg (där Region Halland är huvudman). Tillsammans utgör lederna ca 90 mil kvalitetssäkrade cykelleder. 2023 invigs Cykelleden Skåne, tre nya regionala cykelleder för

rekreation och turism som ska komplettera utbudet och stärka tillgången på rekreativa cykelleder i Skåne.

Mountainbikeleder

Under årens gång har behovet av en tydlig organisation med bra leder för mountainbike (MTB) blivit tydligare. Stigcyklister cyklar oftast där det finns markerade leder i vacker natur, såsom Skåneleden, vilket skapar konflikter och motsättningar mellan olika friluftsgrupper då Skåneleden är anlagd som vandringsled. Markägare blir mer och mer skeptiska till Skåneled eftersom det kan innebära att även stigcyklister hittar dit. Konsekvensen är att avtal med Skåneleden sägs upp och leden får ledbrott som är negativt ur ett besökarperspektiv. Det saknas idag samordning och gemensam information och kommunikation, sammanhållen ledgradering och skyltstandard kring längre rekreativa MTB-leder i naturen samtidigt som det är den gren inom friluftsliv och naturturism som ökar allra mest. Det finns stor potential för Skåne att etablera – och erbjuda utövere ett kvalitetssäkrat ledsystem som kan kanalisera besökare från känslig och olämplig mark. Stigcykling är en bra motionsform i naturen som idag ofta är en familjeaktivitet som lockar många barn.

Kanot

En annan friluftsform i Skåne som växer är kanot och paddling. Här saknas det också regional samordning och det finns intressekonflikter, framförallt i sjösystemet i norra Skåne. Det finns en önskan från flera skånska kommuner att arbetet med kommunöverskrivande kanotleder samordnas av någon regional part. Frågor som identifieras som utmaningar idag är bland annat att lägerplatser för paddling samordnas vid flera platser med Skåneledens och behoven av fler lägerplatser växer eftersom de snabbt blir fulla. Om ett träd faller över en å som försvårare framkomligheten är det idag svårt för besökare att felanmäla och det är otydligt vem som är ansvarig eftersom det saknas en tydlig organisationsstruktur.

De senaste årens insatser

2013 antog Regionala utvecklingsnämnden en plan för Skåneledens arbete med målet att leden skulle vara en hållbar exportmogen led av internationell standard 2020. Fokusområden var att höja standarden, nå nya målgrupper, öka tillgängligheten, skapa en hållbar organisation, stärka kommunikationen och förbättra servicen och besöksnäringens förutsättningar att växa. De senaste åren har Region Skåne tillsammans med kommuner, regioner, Länsstyrelse och stiftelser och lokala och regionala turismbolag arbetat utifrån detta och nu är mycket på plats på den strategiska nivån gällande Skåneleden och de nationella cykellederna;

kvalitetsstandard, skyltstandard, professionell kommunikation och positionerna förflyttade lång väg gällande infrastrukturen.

Exempel på projekt som genomförts de senaste åren för att stödja de uppsatta målen har varit:

- Skyltprojekt Skåneleden (2014-2016) i syfte att ta fram ett gemensamt skyltkoncept för hela Skåneleden
- Eurorando (2014-2016) ett internationellt vandringsevent
- Vandringsens år (2016) tog fram utbildningskoncept för pedagoger och erbjöd skolklasser och allmänhet gratis guidade turer
- Hållbar produktutveckling längs Skåneleden (2016-2018, Tourism in Skåne) genomförde produktutvecklingsprocesser med näringen längs lederna
- Arknat (2021-2022) har skapat nio nya arkitektritade vindskydd längs lederna
- Naturvårdar (2020-) bidrar till ökad social hållbarhet i naturen genom vårdar som hjälper besökare att göra rätt
- Nybörjarvandringar (2020-) lyfter utevistelse för ovana naturbesökare
- Femteklassare på Skåneleden (2021-) skapar möjlighet för skolbarn att komma ut i naturen för bättre hälsa
- Riktade hälsosamtal 40-åringar (2020-) informerar 40-åringar om utbudet av rekreativa leder i Skåne
- Rekreativa leder och naturen som sekundär prevention (2022-) är ett forskningsprojekt i syfte att korta återhämtningstiden för cancerpatienter

Region Skåne har mellan åren 2018-2020 stöttat Stiftelsen Skånsk MTB-utveckling som tagit de första steget i att utveckla längre rekreativa MTB-leder i Skåne och under 2021 gjorde Region Skåne en utredning av huvudmannaskap för mountainbike (MTB)-leder i Skåne.

Redan 2006 begärde Eslövs kommun i skrivelse ställd till Regionala utvecklingsnämnden, Region Skåne att frågan om huvudmannaskapet för kanotleden på Rönneå skulle behandlas. Eslövs kommun föreslog av olika skäl att huvudmannaskapet för kanotleden Rönneå skulle utövas av Stiftelsen för fritidsområden i Skåne (nuvarande Stiftelsen Skånska Landskap). Svaret från Regionala utvecklingsnämnden var att det inte fanns resurser då att prioritera det.

Urval av tidigare beslut

Skåneleden

I samband med en omorganisation kring Stiftelsen Skånska Landskap tog regionala utvecklingsnämnden 2011-02-28 § 5 beslut att återta huvudmannaskapet från Skåneleden och uppdra åt utvecklingsdirektören att hantera ansvarsfrågan kring utveckling och drift av Skåneleden. Ett år sedan beslutade nämnden (2012-10-19, § 95) om att Skåneleden skulle ha målsättningen att bli en internationell exportmogen

vandringsled 2020 och en årlig åtgärdsplan antogs. Arbetet har under åren fortgått både inom ramen för internbudgeten men även som separata projekt. Ett exempel på sådant var 2013 när nämnden tog beslut om att medfinansiera det europeiska vandringsventet Eurorando med 500 000 kr (diarienummer 1302433). Event in Skåne projektledde satsningen som lockade tusentals vandrare till Skåne under en vecka i september under 2016. Evenemangsutvärderingen visade att den turistekonomiska omsättningen uppgick till 13 miljoner kronor.

En satsning som Regionstyrelsen initierade under åren 2014-2016 kopplat till långtidsarbetslösa ungdomar resulterade i projektet Region Skånes ungdomssatsning på Skåneleden som bidrog till 90 visstidsanställningar (21 unga kvinnor och 69 unga män i åldern 19 – 24 år) i 20 kommuner.

2015-09-23 anslog Regionala utvecklingsnämnden totalt 2 300 000 kronor under åren 2015 - 2017 från ansvar 30010 till projektet Vandringens år i Skåne 2016. Resultatet blev att 2980 elever kom ut i naturen för vandringar och 215 personer deltog i guidade turer med olika teman, som exempelvis hälsa, livsstil och matlagning utomhus.

2018-08-24 § 75 tog Regionala utvecklingsnämnden beslut att uppdra åt utvecklingsdirektören att presentera en utvecklingsplan och ny vision för leden från och med 2021.

På sammanträdet 2022-03-04 § 22 togs beslut om Kvalitetshöjande åtgärder på Skåneleden där regionala utvecklingsnämnden avsatte 2 500 000 kr för en satsning på att höja kvaliteten på Skåneleden för ökad naturvistelse.

Nationella cykelleder

Region Skåne beslutade 2015-01-31 § 98 att ansöka om huvudmannaskap för Sydostleden, en 27 mil lång nationell cykelled mellan Växjö-Simrishamn. Sedan 2015 medfinansierar Region Skåne (Dnr 1002579) också huvudmannaskapet för den första nationella cykelleden Kattegattleden (37 mil mellan Helsingborg-Göteborg).

2015-08-31 § 98 tog nämnden beslut om att åta sig huvudmannaskap för den nationella cykelturismleden Sydostleden och åter därefter 2016-08-26 § 85 togs beslut om Långsiktig finansiering av nationella cykelleder.

Mountainbikeleder i Skåne

2017-10-17 (Diarienummer 1703380) tog Regionala utvecklingsnämnden beslut om att medfinansiera Stiftelsen Skånsk MTB-utveckling för Samordningsprojekt för mountainbikeutveckling i Skåne med 490 000kr per år i tre år.

Finansiering huvudmannaskap och övergripande utveckling

Regionbidrag åren 2020-2024				<i>Förslag</i>	<i>Förslag</i>	<i>Förslag</i>
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Skåneleden	3 240 000 kr	3 240 000 kr	3 240 000 kr	3 240 000 kr	3 240 000 kr	3 240 000 kr
Extra medel kvalitetshöjande insatser			2 500 000 kr			
Extra medel Femteklassare på Skåneleden			1 000 000 kr	1 000 000 kr	1 000 000 kr	1 000 000 kr
Nationella cykelleder	657 000 kr	657 000 kr	225 000 kr	225 000 kr	225 000 kr	225 000 kr
Cykelleden Skåne (invigning 2024)	600 000 kr	500 000 kr	500 000 kr	500 000 kr	425 000 kr	425 000 kr
Mountainbikeleder	490 000 kr	214 000 kr		700 000 kr	700 000 kr	700 000 kr
Kanotleder			200 000 kr			
SUMMA	4 987 000 kr	4 611 000 kr	7 665 000 kr	5 665 000 kr	5 590 000 kr	5 590 000 kr
Övriga intäkter	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Skåneleden kommunernas indirekta medfinansiering samt kartförsäljning	3 350 000 kr	3 350 000 kr	3 350 000 kr	3 350 000 kr	3 350 000 kr	3 350 000 kr
Nationella cykelleder regioner, kommuner, kartförsäljning	660 000 kr	660 000 kr	558 000 kr	558 000 kr	558 000 kr	558 000 kr
Cykelleden Skåne (invigning 2024)	50 000 kr				425 000 kr	425 000 kr
Mountainbikeleder, kommuner			100 000 kr	100 000 kr	100 000 kr	100 000 kr
Kanotleder						
SUMMA	4 060 000 kr	4 010 000 kr	4 008 000 kr	4 008 000 kr	4 433 000 kr	4 433 000 kr